

# Stratégia Európa 2020 a jej implementácia v podmienkach Slovenskej republiky

## Europe 2020 Strategy and its Implementation in the Slovak Republic

Lucia Rýsová, Peter Čajka

### Abstract

As one of the most comprehensive and elaborate models of regional economic integration, the European Union has since its inception sought to achieve a high degree of internal cohesion and natural convergence of the performance levels of individual Member States' national economies, as well as to maintain and improve its position as one of the major actors the complex geo-economic space of the globalized world economy. In order to achieve these key objectives, the European Union has since 2000 been pursuing the Europe-wide strategy, one of which is the currently implemented Europe 2020 Strategy. The present article concentrates on assessing the level of implementation of the Europe 2020 Strategy in the Slovak Republic in the context of the analysis and evaluation of the fulfilment of individual objectives in the monitored time series.

**Keywords:** European Union, Europe 2020 Strategy, employment, research and development, emissions, poverty and social exclusion

### Abstrakt

Európska únia ako jeden z najkomplexnejších a najprepracovanejších modelov regionálnej ekonomickej integrácie sa už od svojich počiatkov usiluje o dosiahnutie vysokého stupňa vnútornej kohézie a prirodzenej konvergencie úrovne výkonnosti jednotlivých národných ekonomík svojich členských štátov, ako aj o udržanie a zlepšenie si svojej pozície ako jedného z významných aktérov zložitého geoeconomického priestoru globalizovaného svetového hospodárstva. Za účelom dosiahnutia týchto kľúčových cieľov sa Európska únia od roku 2000 usiluje o implementáciu veľkých tzv. celoúnijných stratégií, pričom jednou z nich je aj v súčasnosti implementovaná stratégia, ktorá nesie označenie Európa 2020. Predkladaný článok sa koncentruje na zhodnotenie úrovne vykonávania stratégie Európa 2020 v podmienkach Slovenskej republiky v kontexte analýzy a hodnotenia úrovne plnenia jednotlivých cieľov v sledovanom časovom rade.

## Úvod

Európska únia ako jeden z kľúčových aktérov (pólov) svetového hospodárstva sa najmä v oblasti vonkajšej dimenzie ekonomických vzťahov usiluje predovšetkým o efektívne zapojenie sa a nadväzovanie širších ekonomických vzťahov s vybraným geoeconomickými partnermi v podobe národných, ako aj formujúcich a sformovaných nadnárodných hospodárskych komplexov za účelom vytvorenia účinnej siete ekonomickej spolupráce prinášajúcej benefity pre všetkých kooperujúcich aktérov. Rozvojom medzinárodnej ekonomickej spolupráce, ako aj neustálym prehlbovaním ekonomickej integrácie svojho vnútorného priestoru sa Európska únia usiluje o naplnenie jedného zo svojich hlavných strategických cieľov zameraných na udržanie a neustále posilňovanie svojej pozície v priestore globalizovaného svetového hospodárstva. Za účelom naplnenia tohto cieľa sa v rámci svojho vnútorného priestoru Európska únia usiluje implementovať celý rad rôznych opatrení pri využití spektra rôznych skupín nástrojov. Do skupiny hlavných opatrení s najvýraznejším dosahom na celý európsky integračný priestor môžeme zaradiť najmä tzv. celouínné stratégie, ktoré na vymedzené časové obdobie stanovujú hlavné ciele a priority ďalšieho rozvoja. V súčasnosti dochádza v rámci európskeho integračného priestoru k implementácii v poradí druhej stratégie vymedzujúcej základné priority a hlavné ciele komplexného a najmä udržateľného rozvoja európskeho integračného priestoru s názvom Európa 2020. Samotný proces implementácie stratégie Európa 2020 je založený na sledovaní a pravidelnom vyhodnocovaní úrovne plnenia jednotlivých strategických priorít a cieľov a to tak na úrovni Európskej únie ako celku i jednotlivých národných štátov.

### 1. Stratégia Európa 2020

V rámci stratégie Európa 2020 je hlavný dôraz položený na kreovanie základných efektívne fungujúcich mechanizmov pri využití rôznych nástrojov umožňujúcich ich efektívne fungovanie a prinášajúcich očakávané pozitívne efekty v podobe iniciovania vyššej dynamiky ekonomického rastu podporeného ekonomickým rozvojom. Práve tieto dve dimenzie ekonomický rast podporený vysokou mierou rozvoja jednotlivých sektorov a odvetí by mali výraznou mierou prispievať k podpore a zvyšovaniu miery dosahovanej konkurencieschopnosti tak na regionálnej, ale predovšetkým globálnej úrovni. Hlavná koncepcia stratégie Európa 2020 je vystavaná na vymedzení troch základných priorít, z ktorých každá jednotlivo predstavuje jeden základný pilier a vo vzájomnej synergii tri hlavné zložky modelu udržateľného ekonomického rozvoja pri zachovaní potrebnej dynamiky hospodárskej výkonnosti a zároveň vytváraní vhodných východiskových podmienok uľahčujúcich a zvyšujúcich mieru flexibility EÚ ako nadnárodného hospodárskeho komplexu i členských štátov a ich národných hospodárskych komplexov prispôsobovania sa dynamike

súčasného globálneho ekonomického vývoja. Do skupiny hlavných priorít stratégie Európa 2020 boli z uvedených dôvodov vybrané a zaradené tieto:

- priorita orientovaná na dosiahnutie inteligentného rastu,
- priorita orientovaná na dosiahnutie udržateľného rastu,
- priorita orientovaná na dosiahnutie inkluzívneho rastu. (Oznámenie komisie, Európa 2020, 2010)

V oblasti priority orientovanej na dosiahnutie inteligentného rastu je hlavná pozornosť zameraná na nutnosť realizácie zmien v oblasti v uplatňovaných modelov ekonomického rastu a rozvoja orientovaných ešte na tradičné prístupy industriálnej éry na model znalostnej ekonomiky a to tak na národnej úrovni i na úrovni nadnárodnej. Koncentrácia pozornosti na zameraná na budovanie znalostnej spoločnosti a znalostnej ekonomiky tak na nadnárodnej úrovni, ako aj na úrovni jednotlivých členských štátov predstavuje v súčasnosti prioritu zásadného významu a to tak z hľadiska súčasnej i budúcej projekcie ekonomického rastu a rozvoja a snahy o udržanie si dosiahnutého tempa a progresu v danej oblasti, ako aj z hľadiska projekcie súčasného a pravdepodobne aj budúceho vývoja v oblasti konkurencieschopnosti a to tak na národnej, regionálnej i globálnej úrovni. Viaceré v súčasnosti realizované analýzy zamerané na identifikáciu hlavných zdrojov ekonomického rastu a progresu, ako aj zvyšovania miery dosahovanej konkurencieschopnosti na regionálnej i globálnej úrovni poukazujú, že v danej oblasti v porovnaní s predchádzajúcim obdobím dochádza k zásadným zmenám, ktorým sa národné i nadnárodné hospodárske komplexy budú, ak budú chcieť uspieť v čoraz zostrujúcej sa konkurencii najmä na globálnej úrovni, musieť prispôbiť. Tieto zmeny súvisia najmä so zaznamenaným posunom v oblasti významu a úlohy základných zdrojov konkurencieschopnosti, ktoré sa od dnes už tradičných zdrojov konkurencieschopnosti (pôda, pracovná sila, nerastné suroviny a pod.), posunuli smerom k informáciám a znalostiam a najmä ich zásadnej úlohe v procese kreovania a implementovania inovácií v jednotlivých sektoroch hospodárstva.

V poradí druhá priorita stratégie Európa 2020 sa zameriava na dosiahnutie udržateľného rastu. V rámci tejto priority dochádza k akcentovaniu nutnosti prebudovania národných hospodárskych komplexov členských štátov a vo vzájomnej súčinnosti i celého nadnárodného hospodárskeho komplexu Európskej únie na konkurencieschopnejší a ekologicky prijateľnejší typ hospodárstva. Z dlhodobého hľadiska je možné poukázať, že Európska únia sa usiluje o prebudovanie uplatňovaného modelu ekonomického rastu na model udržateľného ekonomického rastu so zachovaním nevyhnutnej úrovne progresu a extenzívneho rozvoja.

Tretia priorita stratégie Európa 2020 je zameraná na vytvorenie efektívne fungujúcich štruktúr v rámci európskeho integračného priestoru, ktoré budú prispievať nielen k zvyšovaniu

úrovne jeho ekonomického rastu, rozvoja a miery dosahovanej konkurencieschopnosti, ale zároveň budú prispievať k vytvoreniu takého typu spoločnosti, ktorá sa bude vyznačovať vysokou mierou inklúzie svojich obyvateľov a to aj v prípade rôznych znevýhodnených skupín. Táto priorita sa dotýka najmä sociálno-ekonomickej dimenzie života obyvateľov EÚ i jednotlivých členských štátov. Uvedená priorita v sebe zahŕňa široké spektrum oblastí súvisiacich najmä s účinným odvracianím rizika chudoby a znížením počtu obyvateľov EÚ vystavených riziku chudoby a s tým spojeným sociálnym vylúčením.

Vymedzené, kľúčové priority stratégie Európa 2020 našli svoje vyjadrenie a konkrétne vymedzenie v podobe piatich základných cieľov, ktoré tvoria jadro tohto strategického dokumentu. Skupinu základných, piatich cieľov stratégie Európa 2020 tvoria tieto: (Smarter, greener, more inclusive, 2018)

- prvý cieľ je orientovaný na zvyšovanie miery zamestnanosti obyvateľstva EÚ vo veku 20 – 64 rokov minimálne na 75 %. Tento cieľ sa bezprostredne dotýka aj nutnosti dosiahnutia vyššej miery zamestnanosti tzv. znevýhodnených skupín, akými sú napríklad ženy, starší pracovníci, osoby zdravotne postihnuté a osoby so zmenenou pracovnou schopnosťou, ako aj migranti;
- druhý cieľ stratégie Európa 2020 sa zmeriava na oblasť vedy a výskumu a najmä dosiahnutie progresívneho rastu vývoja investícií do tejto oblasti, s cieľom do roku 2020 dosiahnuť úroveň investícií do vedy a výskumu prepočítaných ako podiel na celkovom objeme HDP minimálne na úrovni 3 %;

Nasledujúce dva ciele sú zamerané na podporu základných oblastí, ktoré bezprostredne súvisia tak s napĺňaním priority zameranej na dosiahnutie inteligentného rastu, pričom majú úzku nadväznosť aj na ďalšiu prioritu stratégie zameranú na podporu inkluzívneho rastu.

Do tejto skupiny môžeme zaradiť ciele zamerané na:

- znížovanie počtu obyvateľstva EÚ vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku, prípadne inej formy odbornej prípravy minimálne na úroveň 10 %;
- zvyšovanie počtu obyvateľstva EÚ vo veku 30 – 34 rokov ukončeným vysokoškolským vzdelaním na úroveň 40 %;

Zaradenie uvedených dvoch strategických cieľov naznačuje, že EÚ kladie zásadný dôraz na oblasť kreovania vzdelanej, vysokokvalifikovanej a potrebnými zručnosťami disponujúcej pracovnej sily ako nevyhnutného prvku budovania a efektívneho fungovania znalostnej spoločnosti a znalostnej ekonomiky. Dosiahnutie vyššieho stupňa odbornej kvalifikácie umožňuje jednotlivcom lepšie uplatnenie na trhu práce a zároveň vedie k zníženiu rizika negatívnych dosahov súvisiacich so zníženou schopnosťou integrácie na trhu práce (dlhodobá nezamestnanosť, nízke príjmy, sociálna odkázanosť a pod.).

Priorita orientovaná na oblasť udržateľného rastu sa v rámci stratégie Európa 2020 pretavila do troch základných cieľov, ktoré môžeme označiť ako ciele tvoriace integrálnu súčasť tzv. energeticko-environmentálneho balíčka. Túto skupinu tvoria ciele zamerané na: (Smarter, greener, more inclusive, 2018)

- nastavenie vnútorných systémov, implementácia mechanizmov a zavádzanie nových technológií, prostredníctvom ktorých bude možné dosiahnuť výraznú redukciu emisií skleníkových plynov a to o 20 % (za priaznivého vývoja o 30 %) v porovnaní s úrovňou emisií skleníkových plynov dosahovaných v roku 1990;
- podpora a zavádzanie nových technológií a technologických riešení umožňujúcich zvýšiť podiel energie produkovanej z obnoviteľných zdrojov na celkovej konečnej spotrebe energie o 20 %;
- dosiahnutie vyššej miery energetickej účinnosti najmenej o 20 % do roku 2020;

Za účelom dosiahnutia vyššej miery inklúzie výrazne vzdelanostne a sociálne stratifikovanej európskej spoločnosti bol do skupiny základných cieľov stratégie Európa 2020 zaradený aj cieľ zameraný na: (Smarter, greener, more inclusive, 2018)

- zníženie počtu obyvateľstva EÚ vystavených riziku chudoby a sociálneho vylúčenia o 25 % v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.

Sledovanie úrovne dosiahnutého pokroku v oblasti plnenia cieľov stratégie Európa 2020, ako koordinácia nástrojov Paktu stability a rastu a stratégie Európa 2020 je realizovaná prostredníctvom špecifického mechanizmu označovaného ako európsky semester. Európsky semester predstavuje cyklus, ktorý sa z časového hľadiska prekrýva s obdobím prvého polroka príslušného kalendárneho roka. V rámci tohto časového obdobia sa jednotlivé členské štáty zameriavajú na zabezpečenie vnútornej koordinácie a prepojenia rozpočtových, makroekonomických a štrukturálnych politík. Jednotlivé členské štáty tak môžu jednotlivé návrhy a odporúčania komunikované z nadnárodnej úrovne implementovať do svojich hospodárskych stratégií a tomu prispôsobiť aj tvorbu návrhu štátneho rozpočtu. V časovom rozmedzí júl – december príslušného kalendárneho roka prebieha proces vykonávania navrhnutých odporúčaní. Toto obdobie sa označuje ako „národný semester“. (European semester, 2018)

Samotná stratégia Európa 2020 predpokladá nutnosť efektívneho využívania zdrojov vnútorného potenciálu EÚ za účelom naplnenia vytýčených cieľov. Hlavné zdroje vnútorného potenciálu EÚ, ktoré je možné využívať za účelom dosahovania vytýčených cieľov sú:

- silný a efektívne fungujúci vnútorný trh – snaha o dosiahnutie vyššej miery prepojenosti a funkčnosti,
- kohézna politika a jej hlavné nástroje,

- rozpočet EÚ,
  - využitie finančných prostriedkov z verejných, ale aj súkromných zdrojov,
  - efektívne využívanie nástrojov vonkajšej politiky EÚ (zahraničnoobchodná politika).
- (Oznámenie komisie, Európa 2020, 2010)

## **2. Implementácia stratégie Európa 2020 v podmienkach Slovenskej republiky**

Slovenská republika ako členský štát EÚ implementovala do svojich základných strategických dokumentov zameraných na vymedzenie základných strednodobých priorít a cieľov v oblasti hospodárskej činnosti vytvorených na báze sledovania súčasného stavu a projekcie očakávaného makroekonomického vývoja v nasledujúcich obdobiach, základné ciele vytýčené v stratégii Európa 2020. Nastavenie jednotlivých cieľových hodnôt úrovne plnenia cieľov stratégie Európa 2020 v podmienkach Slovenskej republiky sa v prípade niektorých cieľov neprekrýva s cieľovými hodnotami nastavenými na nadnárodnej úrovni čo súvisí, ako už bolo v predchádzajúcom texte spomenuté najmä s očakávaným výhľadom trendov a tendencií makroekonomického vývoja v nasledujúcom období. V podmienkach Slovenskej republiky taktiež dochádza ku každoročnému sledovaniu úrovne plnenia jednotlivých cieľov vymedzených v kľúčových strategických dokumentoch. Úroveň plnenia cieľov stratégie Európa 2020 je monitorovaná a hodnotená na báze nastaveného hodnotiaceho a kontrolného mechanizmu označovaného ak európsky semester.

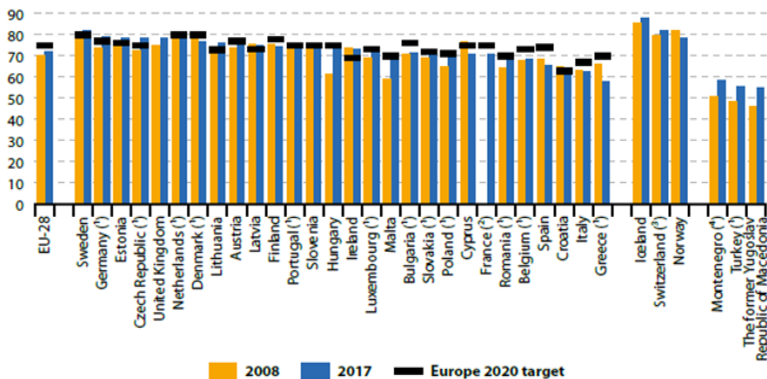
V rámci tejto časti sa preto zameriame pozornosť na hodnotenie súčasného stavu v plnení jednotlivých cieľov vytýčených na národnej úrovni na báze hlavných cieľov stratégie Európa 2020.

### **2.1 Zvyšovanie miery zamestnanosti obyvateľstva EÚ vo vekovej kategórii 20 – 64 rokov veku minimálne na úroveň 75%**

Ako už bolo v predchádzajúcich častiach textu spomenuté prvým z hlavnej päťice cieľov vytýčených v stratégii Európa 2020, ktorý bol implementovaný do národných, vnútroštátnych strategických cieľov Slovenskej republiky v oblasti zamestnanosti je cieľ zameraný na zvyšovanie miery zamestnanosti obyvateľstva EÚ vo veku 20 – 64 rokov minimálne na úroveň 75 %. Na báze sledovania vývoja v oblasti rastu miery zamestnanosti si Slovenská republika v rámci daného cieľa stanovila svoj národný cieľ na úrovni 72 %. V roku 2010 miera zamestnanosti obyvateľstva SR vo vekovej skupine 20 – 64 rokov dosahovala úroveň 64,6 %. Od roku 2011 však v oblasti vývoja tohto ukazovateľa zaznamenávame každoročný progres, čo dokumentujú aj nasledovné údaje. V roku 2011 došlo k rastu miery zamestnanosti obyvateľstva SR vo vekovej skupine 20 – 64 rokov, pričom miera zamestnanosti dosiahla úroveň 65,0 %. V rokoch 2012 – 2014 bol v oblasti plnenia daného cieľa zaznamenaný pomalý rast, pričom rok 2013 bol rokom stagnácie tohto ukazovateľa na

úrovni 65,0 %. V roku 2014 miera zamestnanosti obyvateľstva SR vo vekovej skupine 20 – 64 rokov vzrástla o 0,9 percentuálneho bodu a dosiahla úroveň 65,9 %. V roku 2015 bol opätovne zaznamenaný progres v danej oblasti, miera vykazovanej zamestnanosti obyvateľstva SR vo vekovej skupine 20 – 64 rokov dosahovala hodnotu 67,7 %. Obdobný pozitívny vývoj bol zaznamenaný aj v rokoch 2016 a 2017 kedy opätovne SR zaznamenala progres v danej oblasti a to na úrovni 69,8 % (2016) a 71,1 % (2017). (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2017, 2017, Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018, 2018)

Za účelom dosiahnutia potrebnej dynamiky v oblasti dosahovania stanovenej hranice národného, vnútroštátneho cieľa zameraného na zvyšovanie miery zamestnanosti obyvateľstva vo veku 20 – 64 rokov na minimálne na úroveň 72 % bolo v rámci Slovenskej republiky prijatých a implementovaných viacero opatrení. Zo širokého spektra týchto opatrení môžeme spomenúť len niektoré vybrané ako napríklad Akčný plán na podporu integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce (spustený v roku 2016). V nadväznosti naň bolo v roku 2017 implementovaných viacero mechanizmov zameraných na podporu širšieho zapojenia dlhodobo nezamestnaných na trh práce. V marci roku 2017 došlo k realizácii projektu s názvom Cesta na trh práce zameraného na účinné znižovanie dlhodobej nezamestnanosti s priamou koncentráciou na okresy vyznačujúce sa nízkou dynamikou ekonomického rastu determinovanú najmä nízkou úrovňou vnútorného, ekonomického, rozvojového potenciálu. Jedným zo zásadných problémov týchto regiónov je aj pomerne vysoká miera evidovanej dlhodobej nezamestnanosti, ako aj nezamestnateľnosti určitých skupín obyvateľstva, čo vedie k zvyšovaniu rizika chudoby a sociálneho vylúčenia týchto skupín obyvateľstva. V druhej polovici roka 2017 bol za účelom dosiahnutia výraznejších výsledkov v oblasti znižovania miery dlhodobej nezamestnanosti realizovaný aj ďalší projekt s názvom Reštart – Príležitosť pre dlhodobo nezamestnaných vrátiť sa na trh práce. Do konca roka 2017 bolo podporených až 1 907 osôb z cieľovej skupiny teda dlhodobo nezamestnaných. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018, 2018)



**Graf 1:** Miera zamestnanosti obyvateľov EÚ vo veku 20 – 64 rokov v roku 2008 a 2017

Zdroj: Smarter, greener, more inclusive, 2018

## 2.2 Zvyšovanie podielu investícií do oblasti vedy a výskumu minimálne na úroveň 3 % HDP

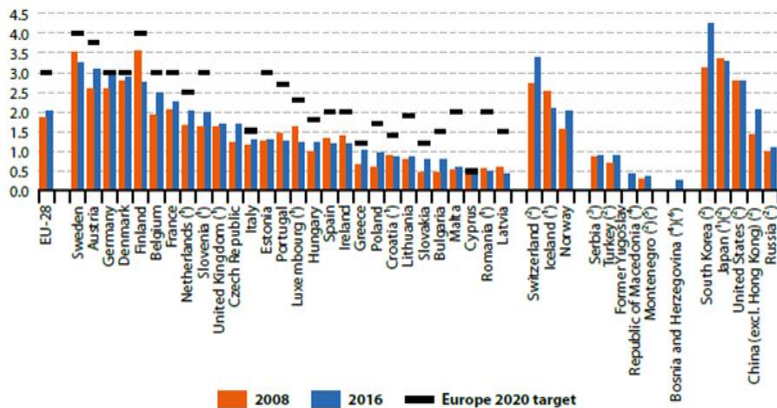
Do skupiny cieľov orientovaných na dosahovanie inteligentného rastu môžeme zaradiť aj cieľ zameraný na dosiahnutie pozitívneho vývoja v oblasti progresívneho zvyšovania podielu investícií do vedy a výskumu v rámci európskeho integračného priestoru minimálne na úroveň 3 % HDP. V podmienkach Slovenskej republiky, vzhľadom na doterajší vývoj v danej oblasti, bola v rámci tohto cieľa nastavená táto hodnota na úroveň 1,2 %. Sledovanie vývoja daného ukazovateľa na základe vytýčenej časovej osi od roku 2009 a 2010 až do súčasnosti naznačuje, že v rámci daného cieľa sa v našich podmienkach zaznamenávame len mierny progres čo je determinované viacerými faktormi. Na základe uvedeného teda môžeme predikovať, že Slovenskej republike sa cieľová hodnota 1,2 % HDP nepodarí naplniť. Za isté pozitívum v danej oblasti je možné považovať snahu o postupné zvyšovanie podielu investícií do vedy a výskumu a zároveň realizáciu určitých opatrení zameraných na zvýšenie podielu investícií do vedy a výskumu pochádzajúcich nielen z verejných, ale najmä súkromných zdrojov.

Východiskový stav vývoja objemu investícií do oblasti vedy a výskumu poukazoval, že v podmienkach Slovenskej republiky sú tieto výdavky, vzhľadom k nastaveným prioritám v oblasti systémov vzdelávania a ďalšej odbornej prípravy, ako aj v oblasti výskumu a vývoja značne poddimenzované. V roku 2008 objem výdavkov do vedy a výskumu v podmienkach Slovenskej republiky dosahoval úroveň 0,46 % HDP a v roku 2009 dosiahol úroveň 0,47 % HDP. Od roku 2010 zaznamenávame v danej oblasti mierne pozitívny vývoj, čo je možné dokumentovať aj na postupom raste daného ukazovateľa. V období rokov 2012 – 2014 sa



hodnota sledovaného ukazovateľa podielu investícií do vedy a výskumu pohybovala v rozmedzí od 0,62 % HDP do 0,88 % HDP. V roku 2015 došlo k jednorazovému nárastu objemu investícií do vedy a výskumu na úroveň 1,17 % čo bolo spôsobené najmä dočerpávaním fondov EÚ. V roku 2016 však došlo narušeniu pozitívnej vývojovej trajektórie v danej oblasti, kedy podiel výdavkov do vedy a výskumu v rámci Slovenskej republiky dosiahol úroveň 0,79 % HDP. V roku 2017 objem výdavkov do vedy a výskumu dosiahol úroveň 0,88 %. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2019, 2019; Kováčik, 2019)

Ako už bolo v predchádzajúcich častiach textu spomenuté dosiahnutie pozitívneho vývoja v podobe výraznejšieho progresu v raste objemu výdavkov do oblasti vedy a výskumu determinuje celý rad rôznych skupín faktorov. V tomto kontexte poukážeme len na tie najpodstatnejšie, na ktoré je z krátkodobého hľadiska potrebné zamerať pozornosť. Ide najmä o účelnejšie a efektívnejšie využívanie finančných prostriedkov alokovaných zo zdrojov EÚ a to najmä v súvislosti implementáciou nastavení Operačného programu Výskum a inovácie. Pozornosť by sa taktiež mala sústrediť na postupnú aplikáciu implementačného plánu Stratégie pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky (RIS3), ktorý má priame napojenie na postupné spustenie a realizáciu štátnych programov zameraných najmä na podporu vedy a výskumu a výskumu a vývoja v období rokov 2018 – 2020. Účelom implementácie týchto programov by malo byť nastavenie systémových opatrení zameraných na podporu výskumu a inovácií s presahom až do roku 2028. Ďalšie opatrenia by mali byť smerované na oblasť vytvorenia účelného a efektívne fungujúceho mechanizmu podpory verejných výskumných a vzdelávacích inštitúcií a to nielen v rámci ich tradičnej úlohy vo vedeckovýskumnej a vzdelávacej činnosti, ale najmä oblasti vytvorenia vhodných predpokladov pre možnosti rozvoja výraznejších prepojení výskumnej činnosti s praxou tak, aby sa výsledky vedeckého výskumu mohli byť priamo aplikované v praxi. Pozornosť je potrebné taktiež zamerať aj na oblasť medzinárodnej vedeckovýskumnej spolupráce a tým zvyšovanie možností prístupu k využívaniu rôznych grantových schém ich podpory.



**Graf 2:** Podiel výdavkov do vedy a výskumu v EÚ a ostatných štátoch v rokoch 2008 – 2016 (vyjadrené v % HDP)

Zdroj: Smarter, greener, more inclusive, 2018

### 2.3 Zníženie počtu obyvateľstva EÚ vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku, prípadne iné formy odbornej prípravy minimálne na úroveň 10 %

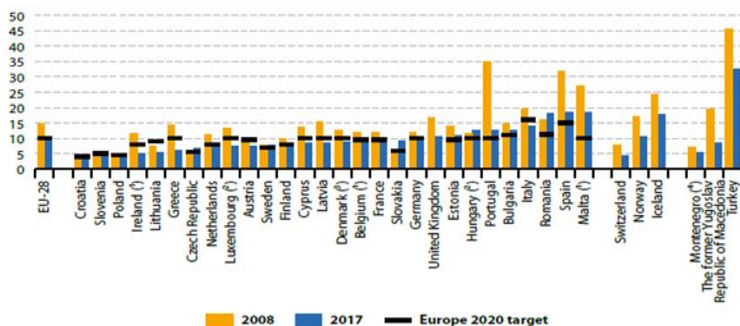
V skupine ďalších cieľov zaradených do stratégie Európa 2020 je akcentovaný cieľ zameraný na znižovanie počtu obyvateľstva EÚ vo veku 18 – 24 rokov, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku, či iné formy odbornej prípravy minimálne na úroveň 10 %.

V podmienkach Slovenskej republiky bolo národná cieľová hodnota daného cieľa nastavená na úrovni 6 %.

Slovenská republika si v rámci tohto cieľa stanovila hranicu svojho národného cieľa na úrovni 6 %. Vývoj v rámci daného ukazovateľa je možné dokumentovať nasledovne. V roku 2009 dosahovala hodnota tohto ukazovateľa úroveň 4,9 %. Od roku 2011 však zaznamenávame postupný rast hodnôt ukazovateľa zameraného na sledovanie podielu obyvateľstva Slovenskej republiky vo veku 18 – 24 rokov, ktoré predčasne ukončilo školskú dochádzku, či iné formy odbornej prípravy. V roku 2011 dosahoval tento ukazovateľ úroveň 5,1 %, v roku 2012 to bolo 5,3 %. V roku 2013 došlo k rastu sledovaného ukazovateľa na deklarovánú hranicu 6,4 %. V rozmedzí rokov 2014 – 2015 došlo opäť k miernemu rastu sledovaného ukazovateľa, pričom v roku 2015 dosiahol úroveň 6,9 %. V roku 2017 dosiahol sledovaný ukazovateľ úroveň 9,3 %. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2019, 2019) Na základe sledovania vývojovej tendencie v oblasti sledovaného ukazovateľa, rast hodnôt v tomto prípade nie je spojený s priaznivým vývojom v danej oblasti. Predčasné

ukončenie školskej dochádzky, či iných foriem odbornej prípravy so sebou prináša celý rad negatívnych sociálno-ekonomických dosahov. Nízka úroveň kvalifikácie, odborných znalostí, zručností a rôznych kompetencií znevýhodňuje jednotlivcov na trhu práce dochádza k zníženiu miery ich konkurencieschopnosti na trhu práce, čo sa spravidla prejavuje v nízkej miere ich spoločenskej uplatniteľnosti a pomerne často vedie k dlhodobej nezamestnanosti, sociálnej odkázanosti a tým aj k sociálnej vylúčenosti.

V spojitosti so zaznamenaným nárastom sledovaného ukazovateľa pristúpila Slovenská republika k realizácii celého spektra reforiem zameraných na zlepšovanie a skvalitňovanie vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých stupňoch vzdelávacieho systému. Za všetky môžeme spomenúť napríklad schválenie dokumentu s názvom Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania, ktorý predstavuje strategický dokument integrujúci dlhodobú stratégiu a koncepciu obsahu výchovy a vzdelávania na jednotlivých stupňoch a formách vzdelávania. V tejto oblasti boli realizované aj ďalšie opatrenia ako napríklad: revízia výdavkov na vzdelávanie, kreovanie opatrení zameraných na podporu duálneho vzdelávania, zavedenie opatrení na vytvorenie mechanizmu efektívneho kariérneho poradenstva pre žiakov a študentov a opatrenia sa koncentrovali aj na oblasť zvýšenia miery sociálnej inklúzie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, zefektívnenie siete stredného školstva, zosúladenie vzdelávania na všetkých úrovniach systému s potrebami praxe a pod. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018, 2018; Národný program reforiem 2019, 2019)



**Graf 3:** Podiel obyvateľstva EÚ, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku alebo iné formy odbornej prípravy v roku 2008 a v roku 2017

Zdroj: Smarter, greener, more inclusive, 2018

## **2.4 Zvýšenie počtu obyvateľov EÚ vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie minimálne na úroveň 40 %**

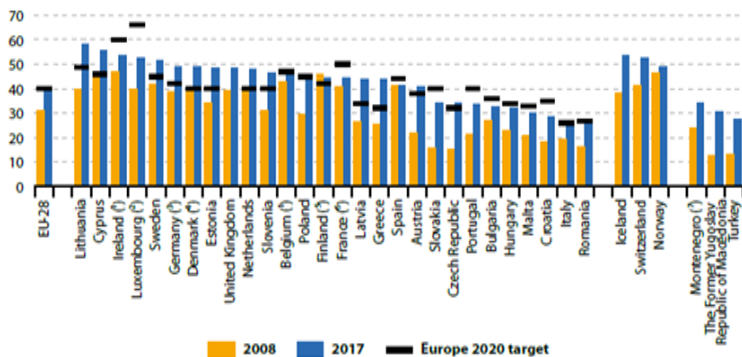
Do skupiny cieľov stratégie Európa 2020 implementovaných na národnej i nadnárodnej úrovni bol zaradený aj ďalší cieľ zameraný na podporu a skvalitnenie vzdelávania, ako aj zvýšenie podielu vzdelanej a vysokokvalifikovanej pracovnej sily disponujúcej potrebnými znalosťami a zručnosťami. Tento cieľ je primárne orientovaný na sledovanie vývoja v oblasti zvyšovania počtu obyvateľov EÚ vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie minimálne na úroveň 40 %. V zhode s nastavením cieľovej hodnoty na nadnárodnej úrovni si aj Slovenská republika v rámci daného cieľa nastavila cieľovú hodnotu na úrovni 40 %.

Na základe sledovania vývoja daného ukazovateľa môžeme konštatovať, že v našich podmienkach zaznamenávame za jednotlivé sledované roky pozitívny vývoj, čo dokumentujú aj nasledovné údaje. V roku 2009 dosahoval ukazovateľ počtu obyvateľov Slovenskej republiky vo veku 30 – 34 rokov, ktorí mali ukončené vysokoškolské vzdelanie 17,6 %. Od tohto obdobia zaznamenávame vo vývoji daného ukazovateľa postupný rast. V roku 2010 dosiahla hodnota daného ukazovateľa úroveň 22,1 %. V roku 2011 hodnota daného ukazovateľa dosiahla hranicu 23,2 %. V roku 2012 to už bolo 23,7 %. V rokoch 2013 – 2014 došlo opäť k rastu sledovaného ukazovateľa na úroveň 26,9 %. V roku 2015 bol rast zaznamenaný na úrovni 28,4 % a v roku 2016 dosiahol rast daného ukazovateľa hranicu 31,5 %. V roku 2017 dosiahol počet obyvateľov Slovenskej republiky vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie hranicu 34,3 %. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2019, 2019)

Pozitívny vývoj v oblasti sledovaného ukazovateľa je však nutné podporiť aj sériou realizovaných opatrení. Na základe obsahovej analýzy vybraných strategických dokumentov Slovenskej republiky zameraných na podporu vysokého školstva a vysokoškolského vzdelávania tieto dokumenty poukazujú na to, že v období do roku 2020 bude nutné v danej oblasti zamerať pozornosť na: podporu zamestnancov pracujúcich vo vysokom školstve (zvýšenie ich spoločenskej a ekonomickej hodnoty, ako aj atraktívnosti ich povolania), zlepšenie kvality a dostupnosti vzdelania, zvýšenie podielu praktickej prípravy študentov najmä v súlade s potrebami súčasnej spoločenskej a hospodárskej praxe, polozenie dôrazu na nastavenie systému celoživotného vzdelávania najmä v kontexte súčasného demografického vývoja a rastu starnúcej populácie.

Vzdelané obyvateľstvo disponujúce potrebnými zručnosťami predstavuje v súčasnosti jeden zo základných pilierov spoločeného, politického, sociálneho a ekonomického vývoja našej spoločnosti. Vysokokvalifikovaná pracovná sila predstavuje jeden z hlavných zdrojov nových znalostí, ktoré tvoria základ procesov tvorby inovácií uplatniteľných v rôznych oblastiach a aspektoch života súčasných spoločností. Inovácie predstavujú jeden z hlavných motorov

ekonomického rastu, progresu jednotlivých hospodárskych sektorov a taktiež aj zvyšovania konkurencieschopnosti a to nielen na regionálnej, ale najmä na globálnej úrovni.



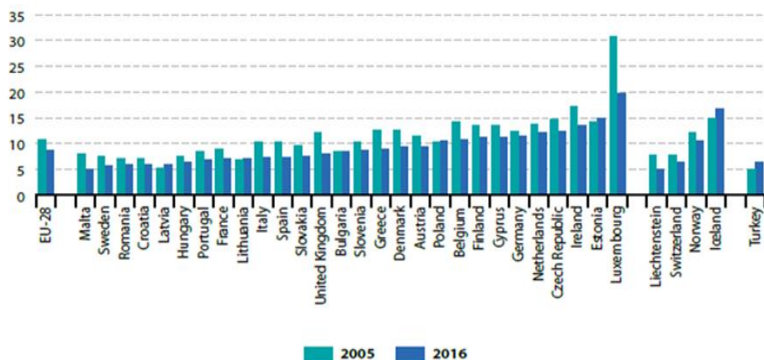
**Graf 4:** Podiel obyvateľstva EÚ v rozmedzí 30 – 34 rokov veku s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v roku 2008 a v roku 2017

Zdroj: Smarter, greener, more inclusive, 2018

## 2.5 Znižovanie emisií skleníkových plynov o 20 % v porovnaní s úrovňou emisií skleníkových plynov dosahovaných v roku 1990

Ďalšiu skupinu cieľov deklarovaných v rámci stratégie Európa 2020 tvoria ciele ktoré sú súčasťou tzv. environmentálno-energetického balíčka a majú priamu nadväznosť na hlavnú prioritu stratégie orientovanú na dosahovanie udržateľného rastu.

Prvým z tohto balíčka cieľov je cieľ koncentrovaný na znižovanie emisií skleníkových plynov o 20 % v porovnaní s úrovňou emisií skleníkových plynov dosahovaných v roku 1990. Slovenská republika si v rámci plnenia tohto cieľa nastavila svoju národnú cieľovú hodnotu na úroveň 13 %. Na základe sledovania vývoja daného ukazovateľa v našich podmienkach môžeme konštatovať, že daný cieľ sa nám vcelku úspešne darí napĺňať. V roku 2011 dosahovala v našich podmienkach úroveň redukcie emisií skleníkových plynov hodnotu 0,8 %. V rokoch 2012 a 2013 bola redukcia emisií skleníkových plynov dosahovaná na úrovni 4,5 – 4,6 %. V roku 2014 došlo k dosiahnutiu hranice redukcie emisií skleníkových plynov na úrovni 10,5%. V roku 2015 sa táto hodnota mierne znížila a dosiahla hranicu 9,1 %, avšak už v roku 2016 opätovne dosiahla úroveň roku 2014 pričom dosiahla úroveň 10,6 %. V roku 2017 bola zaznamenaná stagnácia vo vývoji ukazovateľa zameraného na sledovanie dosahovanej úrovne redukcie emisií skleníkových plynov, pričom hodnota sledovaného ukazovateľa bola na úrovni roka 2016. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2019, 2019)

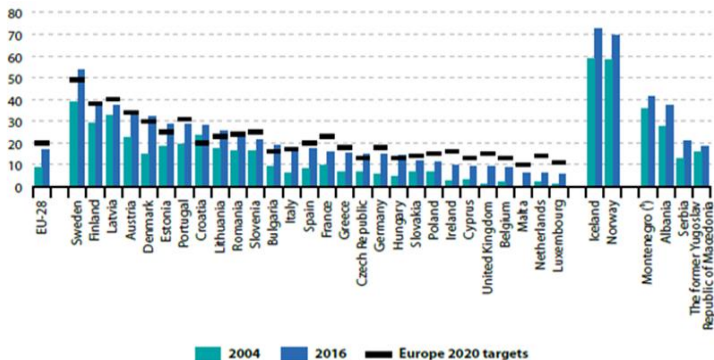


**Graf 5:** Emisie skleníkových plynov v EÚ a jednotlivých členských štátoch v roku 2005 a v roku 2016

Zdroj: Smarter, greener, more inclusive, 2018

## 2.6 Zvýšenie podielu energie produkovanej z obnoviteľných zdrojov na celkovej konečnej spotrebe energie o 20 %

Druhým cieľom zaradeným do skupiny cieľov environmentálno-energetického balíčka je cieľ zameraný na zvýšenie podielu energie produkovanej z obnoviteľných zdrojov na celkovej konečnej spotrebe energie o 20 %. Slovenská republika si v rámci tohto cieľa stanovila svoju národnú cieľovú hodnotu na úrovni 14 %. Podobne ako v prípade predchádzajúceho cieľa aj v prípade tohto cieľa sa v našich podmienkach darí naplňovať stanovené hodnoty, čo je možné dokumentovať na vývoji sledovaného ukazovateľa v jednotlivých rokoch. V roku 2011 dosahoval v našich podmienkach podiel energie produkovanej z obnoviteľných zdrojov na celkovej konečnej spotrebe energie úroveň 10,3 %. V rozmedzí rokov 2012 – 2013 dosahoval sledovaný ukazovateľ približne rovnaké hodnoty ako v roku 2011. Od roku 2014 bol v danej oblasti zaznamenaný mierny progres keď hodnota daného ukazovateľa dosiahla úroveň 11,7 % a v roku 2015 12,9 %. V roku 2016 sme zaznamenali mierny pokles hodnoty ukazovateľa zameraného na sledovanie podielu energie produkovanej z obnoviteľných zdrojov na celkovej konečnej spotrebe energie, ktorá dosiahla úroveň 12 %. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2019, 2019)

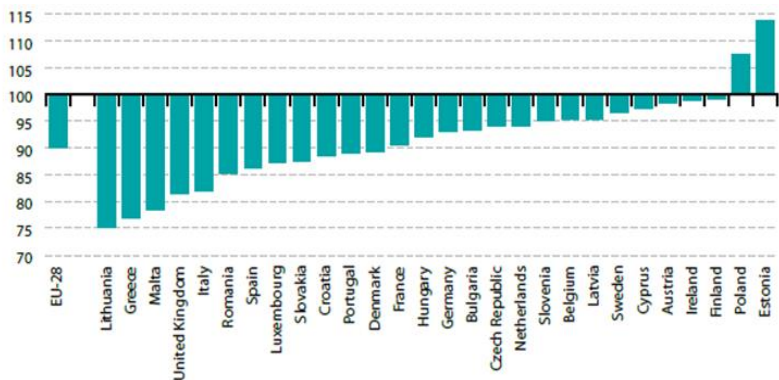


**Graf 6:** Podiel obnoviteľných zdrojov energie na celkovej konečnej spotrebe energie v roku 2004 a v roku 2016

Zdroj: Smarter, greener, more inclusive, 2018

## 2.7 Zvýšenie energetickej účinnosti najmenej o 20 %

Posledným z trojice cieľov tvoriacich integrálnu súčasť cieľov environmentálno-energetického balíčka stratégie Európa 2020 je cieľ orientovaný na zvýšenie miery energetickej účinnosti do roku 2020 najmenej o 20 %. Slovenská republika si v rámci tohto cieľa stanovila hranicu 11 %. Podobne ako v prípade predchádzajúcich dvoch cieľov zaznamenávame v našich podmienkach progres aj v úrovni naplňania cieľa zameraného na zvýšenie energetickej účinnosti. Vývoj daného ukazovateľa je sledovaný na báze periodického hodnotenia a monitorovania zmien hodnôt konečnej energetickej spotreby porovnávaných vo vzťahu k priemeru dosahovanému v rokoch 2001 – 2005. Z výsledkov realizovaných porovnaní vyplýva nasledovné. V roku 2011 sa konečná energetická spotreba oproti referenčným hodnotám znížila na úroveň 5,3 %. V roku 2012 bola zaznamenaná redukcia na úrovni 9,6 %. V roku 2013 dosiahla hodnota sledovaného ukazovateľa hranicu 7,0 %. V rokoch 2014 a 2015 sa pohybovala redukcia konečnej energetickej spotreby pohybovala v rozmedzí 12,3 % (2014) a 11,4 % (2015). V roku 2016 dosiahla v našich podmienkach redukcia konečnej energetickej spotreby hodnotu 8,8 %. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2019, 2019)



**Graf 7:** Zmeny v konečnej spotrebe energie

Zdroj: Smarter, greener, more inclusive, 2018

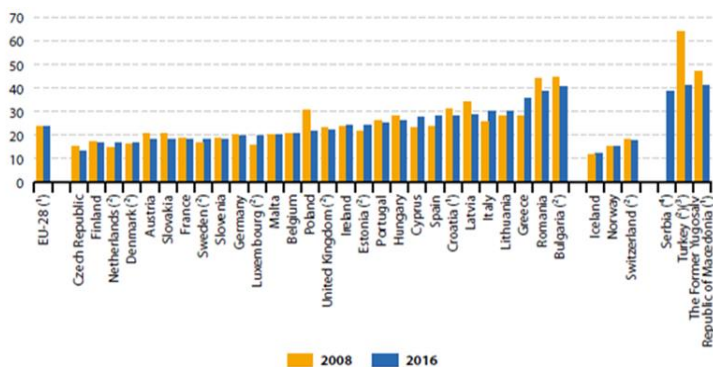
Ako už bolo v predchádzajúcich častiach textu spomenuté, Slovenská republika zaznamenáva v prípade všetkých troch cieľov spadajúcich do environmentálno-energetického balíčka určitý posun. V tomto kontexte je však potrebné poukázať aj na určité problémové oblasti a kritické miesta, ktoré sú s danou problematikou úzko spojené. Do skupiny hlavných problémových oblastí, ktoré súvisia najmä s oblasťou ochrany a zachovávanía zdravého životného prostredia môžeme zaradiť: problematiku odpadového hospodárstva, problematiku kvality ovzdušia, problematiku stále pomerne nízkej úrovne recyklácie odpadov, problematiku separácie odpadu, ako aj negatívny vplyv pomerne vysokej koncentrácie prachových častíc v ovzduší na obyvateľstvo. V danej oblasti sa Slovenská republika usiluje hľadať a prijímať pomerne zásadné opatrenia týkajúce sa týchto kľúčových oblastí ochrany životného prostredia. Zo širokého spektra strategických dokumentov a v nich deklarovaných opatrení a systémových riešení týkajúcich sa predmetnej problematiky môžeme spomenúť napríklad vytvorenie a schválenie koncepcie Stratégie environmentálnej politiky do roku 2030, ktorá sa zameriava najmä na hľadanie účinných nástrojov a ciest na odvracanie a zmierňovanie negatívnych dosahov najväčších environmentálnych výziev, ktorým Slovenská republika v súčasnosti čelí (kvalita ovzdušia, odpadové hospodárstvo, ochrana lesov a lesné hospodárstvo). Z ďalších kľúčových strategických dokumentov môžeme spomenúť prijatie Nízkouhlíkovej stratégie zameranej na hľadanie možností a vnútorného potenciálu jednotlivých hospodárskych sektorov v kontexte nutnosti znižovania emisií využitím tzv. nákladovo efektívnych spôsobov s výhľadom do roku 2050. Pomerne zásadným dokumentom



týkajúcim sa danej oblasti je aj Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018, 2018)

## 2.8 Znižovanie počtu obyvateľstva EÚ vystavených riziku chudoby a sociálneho vylúčenia o 25 %

Posledným z cieľov vytýčených v rámci stratégie Európa 2020 je cieľ akcentujúci nutnosť zamerania pozornosti na znižovanie počtu obyvateľstva EÚ vystavených riziku chudoby a sociálneho vylúčenia o 25 %. Z vyhodnotenia jednotlivých zhromaždených údajov vyplýva, že v roku 2011 bolo riziku chudoby a sociálneho vylúčenia vystavených 20,6 % obyvateľov Slovenskej republiky. Postupne v jednotlivých nadchádzajúcich rokoch dochádzalo k redukcii tohto podielu. V roku 2012 dosahoval sledovaný ukazovateľ hodnotu 20,5 %. V roku 2013 dosahoval hodnotu 19,8 %. V rokoch 2014 a 2015 stagnoval na úrovni 18,4 %. V roku 2016 dosiahol úroveň 18,1 % a v roku 2017 sa pohyboval na hranici 16,3 %. (Národný program reforiem Slovenskej republiky 2019, 2019)



**Graf 8:** Počet obyvateľov EÚ ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením v roku 2008 a v roku 2016

Zdroj: Smarter, greener, more inclusive, 2018

Z výsledkov prieskumu realizovaného na úrovni EÚ vyplynulo, že v rámci európskeho integračného priestoru sú osoby vystavené riziku chudoby a sociálneho vylúčenia najčastejšie konfrontované s tromi základnými typmi chudoby. Na prvom mieste sa v tomto prípade umiestnila finančná chudoba, ktorá predstavuje jednu z najrozšírenejších foriem chudoby prejavujúcich sa v rámci európskeho integračného priestoru a ohrozuje až 17,3% (2016) európskej populácie. Ďalší typ chudoby predstavuje materiálny nedostatok, ktorého pôsobeniu

bolo v roku 2016 vystavených až 7,5 % európskej populácie. Ďalším typom chudoby je chudoba vyplývajúca z nízkej miery finančného ohodnotenia vykonávanej práce, čo súvisí najmä s nízkou produktivitou práce vyplývajúcou z nízkej, prípadne nedostačujúcej úrovne kvalifikácie, absencie potrebných pracovných zručností, znalostí a kompetencií. Tomuto typu chudoby bolo v roku 2016 vystavených až 10,5 %. (Smarter, greener, more inclusive, 2018)

## Záver

Slovenská republika v súlade s nastavením cieľov stratégie Európa 2020 implementovala do svojich národných strategických dokumentov ako jednu z kľúčových úloh nutnosť plnenia týchto cieľov v nadväznosti na ďalšie dlhodobé vymedzené ciele zamerané na podporu zvýšenia dynamiky ekonomického rastu a konkurencieschopnosti tak na nadnárodnej, regionálnej i globálnej úrovni. Ako z predchádzajúceho textu vyplynulo každý členský štát EÚ si na základe analýzy doterajšieho hospodárskeho vývoja stanovil základné cieľové hodnoty úrovne plnenia jednotlivých cieľov deklarovaných v stratégii Európa 2020, ktoré sa usiluje efektívne naplniť. V prípade Slovenskej republiky taktiež došlo vymedzeniu základných cieľových hodnôt, ktoré chce v prípade plnenia každého cieľa stratégie Európa 2020 dosiahnuť. V tomto kontexte je možné poukázať, že v prípade niektorých vybraných cieľov Slovenská republika zachovala svoju národnú cieľovú hodnotu na rovnakej úrovni ako bola stanovená na úrovni EÚ. Hodnotenie úrovne plnenia jednotlivých čiastkových cieľov stratégie Európa 2020 v podmienkach Slovenskej republiky poukázalo tak na pozitívny vývoj a progres vo vybraných oblastiach, ale taktiež odhalilo aj slabé miesta procesu implementácie stratégie Európa 2020. Pozitívny vývoj bol zaznamenaný v oblasti rastu miery zamestnanosti osôb vo veku 18 – 24 rokov. Pomerne pozitívny vývoj bol taktiež zaznamenaný v oblasti plnenia cieľa zameraného na zvýšenie počtu obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov, ktorí majú ukončené vysokoškolské vzdelanie. Slovenskej republike sa postupne darí napredovať aj v prípade plnenia cieľov zaradených do tzv. environmentálno-energetického balíčka. Na druhej strane sa Slovenskej republike podarilo dosiahnuť len veľmi malý pokrok v oblasti zvyšovania podielu investícií do vedy a výskumu. V tejto oblasti vykazujeme za priemerom EÚ pomerne výrazné zaostávanie, pričom práve oblasť vedy a výskumu a jej podpory dnes predstavuje jeden z hlavných cieľov deklarovaných vo viacerých strategických dokumentoch ako jeden z kľúčových zdrojov a motorov ekonomického napredovania a podpory zvyšovania konkurencieschopnosti. Ako vyplynulo z realizovaných prieskumov v súčasnosti sú do skupiny najkonkurencieschopnejších ekonomík sveta zaraďované predovšetkým tie, ktoré investujú vysoké objemy finančných prostriedkov do oblasti podpory vedy a výskumu. Veda a výskum sú hlavnými nositeľmi nových myšlienok a znalostí, ktoré sa následne pretavujú do celého radu inovácií využiteľných v rôznych oblastiach života súčasných spoločností a sú teda iniciátormi progresu celej spoločnosti. Tejto oblasti teda bude potrebné aj v nasledujúcom období venovať

zvýšenú pozornosť orientovanú najmä na uvedenie viacerých zatiaľ len deklarovaných opatrení a nástrojov do praxe. Proces implementácie cieľov vytýčených v stratégii Európa 2020 je v rámci Slovenskej republiky realizovaný v nadväznosti na ďalšie kľúčové ciele a aj napriek skutočnosti, že v prípade plnenia vybraných cieľov sme zaznamenali určitý progres v každej z vytýčených oblastí je nutné zavádzať a realizovať celé spektrum opatrení a systémových riešení tak, aby sa progres v úrovni plnenia jednotlivých strategických cieľov dynamizoval.

## Literatúra

KOVÁČIK, V. 2019. Implementácia operačného programu Výskum a vývoj v kontexte podpory a rozvoja výskumnej infraštruktúry v Slovenskej republike. In: *Almanach Aktuálne otázky svetovej ekonomiky a politiky*. Fakulta medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave. Ročník XIV., 1/2019

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2017. [online]. ec.europa.eu [cit. 2019-02-19] Dostupné na internete: <<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2017-european-semester-national-reform-programme-slovakia-sk.pdf>>

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018 [online]. ec.europa.eu [cit. 2019-02-19] Dostupné na internete: <<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-national-reform-programme-slovakia-sk.pdf>>

Národný program reforiem Slovenskej republiky 2019 [online]. ec.europa.eu [cit. 2019-04-02] Dostupné na internete: <<https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-european-semester-national-reform-programme-slovakia-sk.pdf>>

*Oznámenie Komisie Európa 2020, Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu*. [online] [cit. 2018-03-18]. Dostupné na internete: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>>

*Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Zhodnotenie vykonávania stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu*. 2014. [online] [cit. 2017-03-15]. Dostupné na internete: <[http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking\\_sk.pdf](http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/europe2020stocktaking_sk.pdf)>

*Smarter, greener, more inclusive*. 2018. [online] www.ec.europa.eu [cit. 2019-03-03]. Dostupné na internete: <[https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/9087772/KS-02-18-728-EN\\_N.pdf/3f01e3c4-1c01-4036-bd6a-814dec66c58c](https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/9087772/KS-02-18-728-EN_N.pdf/3f01e3c4-1c01-4036-bd6a-814dec66c58c)>

*Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky*. 2013. [online] [cit. 2019-02-05]. Dostupné na internete: <[https://www.mzv.sk/documents/10182/54004/140815\\_analyza\\_poznatkami\\_k\\_prosperite.pdf](https://www.mzv.sk/documents/10182/54004/140815_analyza_poznatkami_k_prosperite.pdf)>

## Adresa autorov

doc. PhDr. Lucia Rýsová, PhD.

doc. PhDr. Peter Čajka, PhD.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzita Mateja v Banskej Bystrici  
Katedra medzinárodných vzťahov a diplomacie  
Kuzmányho 1, 974 09 Banská Bystrica  
E-mail: lucia.rysova@umb.sk, peter.cajka@umb.sk